UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Prima, an eccl[es]ia cum omni dote ad ep[iscopu]m p[er]tineat: vel ad eius ordinationes?

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

et.xviij.q.ij.q̄ꜫ ſit neceſſariū.cathedraticū eim nō ſoluit
j.e.q.iiij.inter cetera.nec partem decimaꝝ.xvj.q.j.cum
ꝓ vtilitate.ea.queſti.ꝛ ca.decimas.nec ep̄m ad miſſas
publicas recipiūt.xviij.q.ij.luminoſo.ꝛ ca.dudum.pre
ſtat tamen ſeruitium ep̄o vel ex prima inſtitutione: vt
xviij.q.ij.eleutherius.vel etiā rōne viſitationis: vt ex̄ de preſcripꝶ.cū ex officij.vel quod debetur ex cōſuetudine: vt.xviij.q.ij.ſeruitiuꝫ. Capelle vero monachoꝛuꝫ ſubſunt ep̄o quantum ad vtrāqꜫ legē.xvj.qō.ij.ſane. et ex̄ de priuile.cū et plātare.§.in eccleſijs. niſi pleno iure fuerint monaſterijs collate.ſed de hoc dicem⁹.xvj q.ij.in prin.

De p̄ma queſtiōe. ¶ Hec queſtio diuiditur in.iiij.ptes: in quarum prima ꝓbat magiſter p.x. authori.ꝙ eccl'ia cuꝫ oībus ſuis rebus debet eſſe ſub poteſtate ep̄i: ꝛ de rebus eccleſie.ſ.decimis, primitijs, ꝛ de talibus dꝫ ep̄s habere tertiā vel quartā vel mediā ꝑm diuerſas conſuetudines. Sc̄da ibi: Si aūt. Tertia ibi: Viſitantes. Quarta ibi: Qꝛ ſacerdotes. Jo.de fan.

¶ Caſus. Hic intitulaꝶ prima queſtio: in qua queritur an eccleſia cuꝫ omni dote ſua ptineat ad diſpoſitionem ep̄i. Et dicendum ꝙ oēs eccleſie preter monaſteria ſubſunt ep̄o quo ad legem dioceſanam, ꝛ quo ad legem iuriſdictionis: vt.ſ.ea.q.fere per totum. ꝛ.xvj.qō.vij.oēs baſilice.ſed monaſteria exempta ſunt a lege dioceſana vt.ſ.e.ca.j.ꝛ.q.iij.inter.ꝛ.xvj.q.j.cū ꝓ vtilitate.ꝛ hoc in fauoꝛem religionis.ſed non ſunt exēpta a lege iuriſdictionis: vt.xvj.q.j.interdicimus. Jdem eſt de capellis monaſterioꝝ. Eſt aūt lex dioceſana qua ep̄s recipit cathedraticū, † tertiā ſcilꝫ vel quartam partē decimationum ꝑm diuerſas conſuetudines: ꝛ qua vocat clericos ad ſynodum vel exequias. Lex iuriſdictionis eſt qua ep̄s poteſt clericos oꝛdinare, altaria ꝛ eccleſias ꝛ virgines cōſecrare, coꝛrigere, ſuſpēdere, cognoſcere de cauſis ciuilibus ꝛ criminalibus: ꝛ generaliter ad ſuam iuriſdictionem pertinet omnia ſacramenta conferre.

† qđ nō pſcribiꝶ ꝑm id qđ not. xvj.qō. vij.q̄cū q̄.i gl. j.in fi.

Si ex laicis. ¶ Caſus. Quidā laicus capellā quandam conſtruxit: ꝛ cum peteret eam cōſecrari, volebat eam nō ſubeſſe ep̄o quantum ad legem dioceſanam: ſicut nec monaſteria. Queſitum fuit in concilio Hilerdenſi an hoc fieri poſſet. Et reſpondetur ꝙ non: ſine voluntate epiſcopi.

a ¶ Sub monaſterij. Jd eſt quaſi ibi velit monaſterium conſtruere.

b ¶ Ubi cōgregatio. Sed quot homines faciunt collegium:? Rñd. duo vel tres: vt ex̄ de elec.cap.j.ꝑm leges tres.ff.de verb.ſigni.neratius. Sed decē homines faciunt populū: vt.x.q.iij.vnio.ff.vi bo.rapt.l.pretoꝛ.§.j. ꝛ decem oues gregem: lꝫ quatuoꝛ vel quinqꜫ poꝛci gregem faciant.ff.de abigeis.oues. Sed duo non faciunt familiam: vt.ff.de verb.ſigni.ſi detestatio.in fine.

Colle⸗ giū/populus ꝛ grex ex q̄t fiūt.

ſiam cū omni dote ſua ad ſuā diſpoſitionē ptinere cōtēdit. tandē euincit ep̄s: ꝛ per parochias militib⁹ comitatus crudeliter deſeuit: que eccleſiarū ſunt, tanqꜫ ſibi debita vſurpare contendit.

Modo primū queriꝶ an baſilica cum omni dote ſua ad ep̄i oꝛdinationem pertineat?

Secūdo, an res eccleſiarum epiſcopis vſurpare liceat?

Tertio, quid nomine cathedratici a ſacerdotib⁹ ſuis exigere valeat?

¶ Queſtio.j.

De prima qōne ſic definitur in concilio Hilerdenſi.

¶ Baſilica q̄ cōſecraꝶ, a dioceſana lege nō ſegregetur.

Si ex laicis quiſpiā a ſe factam baſilicam conſecrari deſiderat: nequaqꜫ eā ſub monaſterij[a] ſpecie vbi cōgregatio[b] colligiꝶ: a dioceſana lege audeat ſegregare.

Itē ex cōcilio Toletano.iij.

¶ Eccleſie cū dotibus ſuis in epiſcopi poteſtate cōſiſtunt.

Sic quidā ꝯtra omnem authoꝛitateꝫ eccleſias quas edificauerūt poſtulant conſecrari: vt dotem quā eidem eccleſie contulerint, cenſeant ad epiſcopi oꝛdinationē non ptinere[c]. qđ factū taliter in p̄terito coꝛrigaꝶ, vt ꝛ in futuro ne fiat prohibeatur: † et omnia ꝑm conſtitutionē antiquam ad epiſcopi[d] oꝛdinationem ꝛ poteſtatē pertineant.

Item ex concilio ſecūdo Cabilonenſi.

¶ Eccleſie et omnia iura earum ad oꝛdinationem epiſcopi pertinent.

Decretū eſt vt oēs eccleſiam.

Si quidam. ¶ Caſ⁹. Quidam poſtulabant eccl'ias quas edificauerant ſic conſecrari, vt dos earū ad ep̄i oꝛdinationem nō ptineret. quare queſitū fuit in concilio Toletano q̄d ſuper hoc fieri debeat. Et reſpōdetur ꝙ ſi tale quid factuꝫ eſt in preterito coꝛrigatur. ꝛ ſtatuitur vt decetero non fiat: ſed oīa ſint in poteſtate ep̄i.

† Ex iſto tex. p̄t iferri ꝯtrōnem ad p̄terita trahi. ꝯtoꝛ. tex⁹ in.l. leges. ꝛ Bar.C. de legi. melioꝛ gl.iurꝭ in cle. vnica. ꝺ teſta.

c ¶ Non pertinere. hic habes ꝙ cōtractus tenet, ſed pactū appoſitū in cōtractu cōtra naturam cōtractus, nō tenet. ſic ex̄ de condi.appo.cap.j. ꝛ.xvj.qō.j. ſi quis laicus. ꝛ extra qui cle. vel vo. inſinuāte. ſic.ſ.de cōſe.diſtin.j.ſi quis baſilicam. Sed obijcitur: nōne quilibet in traditione rei ſue poteſt ponere legem quā vult etiam cum tradit rem eccleſie: vt ex̄ de cōdi.appo.verū.xviij. q.ij.eleutherius. Jtē laicus pōt prediū dare eccleſie, ꝛ in eo cenſum retinere.xj.q.j.ſi tributum.xxiij.q.vlt.tributum. Similiter patronus pōt petere ſeruitiū qđ inſtitutum eſt ſibi ab ep̄o ante cōſecrationem. ex̄ de iure patro.ca.preterea. Quidā dicunt ꝙ hic loquiꝶ in eo caſu quādo primo dedit pure: ſed poſtea voluit adijcere cōditionem: qđ nō licet: qꝛ pfecta donatio nō recipit cōditionē: vt.C.de dona.que ſub modo.l.pfecta. ꝛ.xxxij. q.vlti.capi.vnico.in fi. Alij dicūt ꝙ dos eccleſie ſpectat ad ius publicum: vt.ſ.diſt.j.ius publicū. ſed ius publicum pacto priuatoꝝ tolli non pōt. † ff.de pacꝶ.ius publicum.extra de foꝛo cōpe.ſi diligenti. Tu breuiter dicas ꝙ illud pactum eſt cōtra naturam illius cōtractus et eſt cōtra leges. nam ꝑm iura res omnes eccleſiaſtice ad oꝛdinationem ep̄i ſpectant: vt.ſ.eo.nouerunt. al's ſi non obuiat honeſtati vel iuri, licite poteſt pactuꝫ quod approbatū eſt premiſſis canonibus, apponi: vt in p̄miſſis caſibus, nam quilibet in traditiōe rei ſue pōt apponere legem quam vult.ff.de pac.l.in traditionibus.

Eccl'ie ꝯcedēs aliquid an poſſit illud ab ep̄i adminiſtratione eripere.

† Sub. ꝛ ſic nō ob.lex p̄di.in traditiōib⁹. q̄ loq̇ꝶ q̄n̄ ꝓ pacto iuri publico non derogatur.ar. ff.de pact. iuriſgentiū. Archi.

d ¶ Ad ep̄i. Jn eccleſijs aūt monachoꝝ abbati pbꝶ reſpondebit in tpalibus: ep̄o in ſpūalibus: vt.xvj.q.ij.ſane. ꝛ extra de capel.mona.in eccleſijs.

Decretum. ¶ Caſus. Hoc ca. cum tribus ſequētibus fere eundem habent caſum: ſcꝫ ꝙ eccleſie cū omnibus ſuis rebus debent eſſe in ptāte ep̄i, vt de eis

diſponat et ordinet ſm q fuerit diſponendū ⁊ ordinandum, viſitando eas tempore opportuno.
a ¶ Cum dotibus. Nihil tñ de eis diſponet citra conſenſum prelati: vt extra de off. ordina. cum ab eccleſiarum, et. j. queſtione. ij. cap. penultimo.

contra eccleſiam ſancti Joan. in Perſiceto. ⁊ hoc videtur expreſſum. xij. q. ij. vobis. B.
A Ntiquos. ¶ Caſus Statutū fuit in Aurelianeñ. cōcilio vt eps habeat medietatem oblationū matricis eccleſie: ⁊ clerici eiuſdē eccleſie aliā medietatem habebunt. Idem eſt de fructib⁹ prediorum, ⁊ de oi vtilitate eccleſie, ita q predia ⁊ bona eccleſie in epi poteſtate conſiſtant.

Q Vecunque.
b ¶ Anime xij. q. j. precipimus.
N Querint.
c ¶ Nullā. j. xvij. q. iiij. ſūt qui. j. xvj. q. vij. decernimus. contra. Sed ibi habēt poteſtatem tm̄ defendendi eccleſias.
D E his. ¶ Caſus Dicit h q omnia bona eccleſiarū mobilia ⁊ immobilia in epōrum poteſtate cōſiſtunt: ita q tertia pars oblationum epiſcopo reſeruet. Quid aūt iuris ſit de hoc, in apparatu dicetur.
d ¶ Tertia. Alibi dicit q nihil habeat preter cathedraticū: vt. j. e. q. iij. ca. j. alias de medietate: vt. j. c. proxi. No. ergo q tpe primitiuo cum paupes eſſent epi ſtatutū fuit vt epi de epalibus eccleſijs ⁊ oibus bonis eccleſie ſumerent medietatem: vt in ca. ſeq. ſed in oib⁹ parochialib⁹ eccleſijs tertiā. xvj. q. j. cōſtitutū. pcedente tpe ex parochialibus tm̄ tertiam oblationū et decimarū haberēt: vt. j. e. c. decreuim⁹. poſtmodū quartā. xij. q. ij. vobis. ⁊. c. cōceſſo. et ca. quatuor. hodie autem nec tertiā partem parochialiū habebunt niſi ad fabricam reparandā: nec illā habebunt niſi velint fabricam reparare: vt. j. q. iij. ca. j. ij. ⁊. iij. Uel dic q ſm cōſuetudinem iſta dātur: vt ex̄ de ſepul. certificari. hodie autem cum ſint diuites, nihil habebunt preter cathedraticū: vt. j. q. iij. ca. j. Jo. Sed certe quicquid dicat Joan. parochialis eccleſia tm̄ habet quartā decimarum, ⁊ epiſcopus aliam pro ſe: alias quartas duas retinet epus pro fabrica ⁊ pauperibus: vt. xij. q. ij. conceſſo. et ca. ſeq. de alijs reditibus nihil habet de conſuetudine generali ⁊ preſcripta epo: lz predicta cap. ⁊ alia videantur dicere contrariū: ⁊ ita fuit ſententiatū p epiſcopo Bononienſi

z Sub. h⁹ autē dicit q nō hñt ptātem dilapidatiōis ſm L. ⁊ h ad; de qō no. xvj. qō. vij. pie mētis. i gl. vl. d cō. diſt. j. ſi qs baſilicam.
z De hac materia not. ex̄ d cē. cū olim. vbi Ho ſti. d h⁹ notādo ponit hāc ſententiā: et eam attribuit Bar. p cum. qui ita ad literam ſenſit ſicut hic dicit p Bar.

eccleſie cū dotibus[a] ſuis ⁊ decimis ⁊ oibus ſuis iurib⁹ in epi ptāte cōſiſtāt, atque ad ordinationē ſuā ſemper pertineant.
I tem Leo papa quartus.
¶ Vnaquque parochia epiſcopi prouiſione regatur.
R Egenda eſt vnaquque parochia ſub puiſione ac tuitione epi p ſacerdotes vel ceteros clericos quos ipſe cū dei timore preuiderit: cui iure pertinere videtur ⁊ circuire, vt ſibi neceſſarium viſum fuerit eccleſiaſtica authoritate cogente.
I tē ex cōcilio Antiocheno.
¶ Iudicio ⁊ ptāte epi res eccleſiaſtice gubernentur.
Q Vecunque res eccleſiaſtice ſunt, conuenit cū omni diligētia et bona fide que deo debet, qui oia puidet, ⁊ cūcta iudicat: gubernari et diſpēſari cum iudicio et ptāte epi: cui totius plebis anime[b] videtur eſſe commiſſe.
I tē ex cōci. Toletano. iiij.
¶ Baſilicarū cōditores in rebus eccleſiarum nullam ptātem ſe habere cognoſcant.
N Querint cōditores baſilicarū in rebus quas eiſdē eccleſijs cōferūt, nullā[c] ſe poteſtatē habere: ſed iuxta canonum inſtituta ſicut eccleſiam ita ⁊ dotem eius ad ordinationem epi pertinere.

I tem ex concilio Aurelia.
¶ De eodem.
D E his q̄ parochijs in terris, in vineis, mācipijs, atque peculijs qcūque fideles obtulerit, antiquorum canonū ſtatuta ſeruent: vt in epōrum ptāte cōſiſtant. de his tñ que altario acceſſerit, tertia[d] pars fideliter epis deferat.
I tem ex eodem.
¶ De ijs q̄ altario offerūtur, medietatē ſibi vēdicet eps.
A Ntiquos canones relegētes, priora ſtatuta credimus renouāda: vt de ijs que altario oblatione fideliū cōferūtur, medietatē ſibi eps vēdicet: ⁊ medietatē[e] ſibi diſpenſandā ſecundi gradus clerus accipiat tam de proprijs predijs q̄ de omni commoditate in epiſcoporum poteſtate durantibus.
I tem ex concilio Toletano.
¶ De epis q̄ diocesim ſuā viſitare cōtēnūt, ⁊ ad redimendas manſiones q̄ viſitātibus debentur, clericos cogunt.
R Elata eſt corā ſctā ſynodo q̄rimonia plebium q ſint quidā epi nolentes ad predicādū vel ad cōfirmādum ſuas per annū parochias circuire: qui tamen exigunt vt māſiones quib⁹ in pfectione vti debuerāt, aliquo p̄cio[f] redimant[g] qui parare[h] debe-

e ¶ Medietatē. ſm diſti. decre. ex̄ de teſta. requiſiti.
R Elata. ¶ Caſus Quidam epi negligebāt ſuas parochias viſitare ſingulis annis ad predicādū, vl confirmandos pueros: pcurationes tamen exigebāt ac ſi eccleſias viſitarēt: quod ex auaritia et negligentia pcedebat. et ideo ſtatutū fuit in cōcilio Toletano vt hoc de cetero nō faciant epi, ſed ſolicite et diligenter ſuos greges viſitent: cupiditatem vitantes, et negligentiā dimittentes.
f ¶ Aliquo precio. Si iſti parochiales ita ſoluerunt aliquos denarios aliquot annis nūqd eps poſtea pt ad pcurationē petēdā redire: arg. q ſic: ex̄ de cē. olim. Ar. ꝫ. ff. quē admo. ſer. amit. ſi cōem. vbi dr q qui vna ſuitute vtit p alia, pdit primam. Sed qd ſi partē pcurationis recipit aliquot annis, nū quid per partē itelligit retinuiſſe totū. Videt q ſic. j. de peni. diſti. j. vulgaris. ff. quemadmodum ſerui. amit. ſi ſtillicidij. §. vlti. et. l. ſeq. vbi dicitur q per partem retinere totum videtur. ff. de ſer. ruſti. predio. vna eſt via. Argu. cōtra. extra de preſcrip. auditis. extra de capel. mona. dilectus. Breuiter reſpondeas q in procuratione nulla currit preſcriptio. ex̄ de preſcrip. cum ex officij. vnde ſiue partem ſoluerit ſiue nihil, ſemper pōt petere procurationem: vt no. in predi. ca. cum ex officij. Preſcribi non poteſt pcuratio.
g ¶ Redimantur. Tamen redimi poteſt procuratio: vt. j. ea. q. iij. relatum.
h ¶ Parare. Uel preparare.

Decreuim⁹. ¶ Caſus. Statuit hic vt epi ſingulis annis ſuas eccleſias viſitēt: ⁊ ſi qua baſilica fuerit deſtructa, precipiatur ordinatori ſuo vt eā debeat reparare: de oib⁹ autē reditib⁹ epis tertiā tollat.

a ¶ Ordinatori. i. ſacerdoti. ⁊ hoc verū eſt ſi partē fabrice recepit. j. ea. q. iij. vnio. alr̄ non tenetur: ſed tñ cōferre dʒ cuʒ aliis: vt. xvj. qōe. j. ſi monachus. ex̄ de ecc. edic. de his.

¶ Statuēz. Hec eſt ſcḋa pars. q. in qua dicit vt hic, et in ſeq. ca. cōtinet. Jo. de fan.

¶ Caſus. Supra in ca. decreuim⁹. ⁊ ca. relata. dictū eſt ꝙ epiſcopi debent ſuas parochias viſitare: ſʒ nūc Gratian⁹ dicit ꝙ ſi eſt valetudine impeditus, officium viſitationis aliis iniungat.

Epiſcopum. ¶ Caſ⁹ Statutū fuit in cōcilio Toletano vt epiſcopi ſuas parochias viſitēt: qḋ ſi nō poſſunt, p̄ſbyteros bonos vel diacones mittant qui oia diligēter inquirāt, ſcʒ baſilicaruʒ reparationē, ⁊ vitam ſacerdotum.

b ¶ Annos. Cū neceſſaria cā ſubeſt: tunc ſingulis annis pōt viſitare vt hic, ⁊. j. ea. q. iij. cauendum. immo tunc quandocūqʒ et quotiēſcūqʒ op⁹ eſt, pōt omes eccleſias viſitare: vt ex̄ de offi. archi. mandam⁹. ſed ſi nō eſt neceſſitas, de triēnio in triēnium viſitabit: vt ex̄ de offi. archi. vt archidiaconus. vel hodie bis in anno: vt extra de cenſi. cuʒ venerabilis. Sed qualiter ꝯtḋ mādat aliis, cū iſtud ſit officium archidiaconi: vt. xxv. diſt. perlectis. Sed loquit de ea viſitatione quā habet eps in re ſua: vel ſm conſuetudinem loci dicitur.

¶ Viſitātes. Hec eſt tertia pars queſtionis, in qua dicitur: vt hic, ⁊ in ſeq. ca. continetur. Jo. de fan.

¶ Caſus. Dictū eſt ſupra ꝙ epiſcopi debent eccleſias viſitare. Nunc autem dicit Gratian⁹ quid epiſcopi debent docere: ⁊ quid a preſbyteris requirere cū ſuas parochias viſitant.

[Left margin notes: De hoc no. e. ti. c. j. ⁊. xij. q. ij. ſtu: oi. Ar. — Decer: nimus — ij. ps. — Viſita: tio quo nēs fie: ri dʒ. — Iſta qḋ mec li⁹ eſſet gl. pſe ſignata ſup ſḃ. pb̄ros. ſita eā ponit. Jo. d f.]

bant: q̄ duplex infamia, negligentie et auaritie ſctē ſynodo magno fuit horrori: ſtatuerūt itaqʒ ne quis vltra exerceat id cupiditatis ingeniū, ⁊ vt ſolicitiores ſint epiſcopi de ſuis gregibus viſitandis.

Item ex ↄci. Terraconeſi.

¶ Annuis vicibus eccleſie ab epiſcopis viſitentur.

Decreuimus [a] vt antique conſuetudinis ordo ſeruet: ⁊ annuis vicib⁹ dioceſes ab epō viſitētur: et ſiqua forte baſilica fuerit repta deſtituta, ordinatori [a] ei⁹ reparari precipiatur: ab epis autem tertia ex omnibus accipiatur ſicut antiqua traditione nouimus eſſe ſtatutum.

Si autem epus inualitudine impeditus dioceſes ſuas per ſemetipſum viſitare non poterit, viſitationis officiū committat aliis.

Unde in concilio Toletano quarto legitur.

¶ Inualitudine grauat⁹ epiſcopus, viſitationis officium aliis committat.

Epiſcopū p cūctas dioceſes parochiaſqʒ ſuas per ſingulos annos [b] ire oportet, vt exquirat quo vnaqueqʒ baſilica in reparatione ſui indigeat. Quod ſi ipſe aut languore detentus, aut aliis occupationibus implicatus adimplere nequiuerit: pb̄ros ꝓbabiles aut diacones mittat qui reditus baſilicarum ⁊ reparationes, et miniſtrantium vitam inquirant.

Viſitantes autem epiſcopi quid a clericis ſuis exquirere debeāt, et quid eos docere: in concilio Bracharenſi ſcḋo ſic ſtatutum legitur.

¶ Que viſitantes epi a clericis ſuis exquirere debeant.

Placuit oib⁹ epis, vt p ſingulas ecclias epi et p dioceſes ambulātes primū diſcutiāt clericos quō ordinē baptiſmi teneant vel miſſarū, vel qualr̄ queqʒ officia i eccleſia peragāt: ⁊ ſi recte q̄dē inuenerint, deo gr̄as agāt: ſi autē minime, docere debent ignaros [c] ⁊ hoc modis oib⁹ p̄cipere ſicut antiq̄ canones iubēt, vt añ. xx. dies [d] baptiſmi, ad purgationē [e] exorciſmi cathecumini ↄcurrāt: in qb⁹. xx. dieb⁹ oino cathecumini ſymboluʒ qḋ eſt Credo in deū patrē oipotētē: ſpecialr̄ doceant. Poſtqʒ ergo hec ſuos clericos diſcuſſerint vel docuerint epi: alia die [f] (cōuocata plebe ipſi⁹ eccleſie) doceāt illos vt errores fugiāt idolorꝝ, vel diuerſa crimina. i. homicidiū, adulteriū, periuriū, falſum teſtimoniū, ⁊ reliqua peccata mortifera: et qḋ nolūt ſibi fieri, alteri ne faciant: ⁊ vt credant reſurrectionem omniū, et diem iudicij, in quo vnuſquiſqʒ ſm opera ſua recepturus ſit: ⁊ ſic poſtea epiſcopus de eccleſia illa proficiſcatur ad aliam.

Item Hieronymus ad Damaſum papam.

¶ Oblationes eccleſie laicis vſurpare non licet.

Quia ſacerdotes pro oibus ſolēt orare quorū

Placuit ⁊c. ¶ Caſ⁹ Hoc ca. diuidit i duas partes. In prima parte dicit ꝙ epi ſuas parochias viſitantes, p̄ma die debent a clericis exigere qualr̄ baptiſma, ⁊ miſſam, et cetera officia peragant: ⁊ ſi bene inuenerit, deo gr̄as agāt: alioqn ignaros inſtruant. Ordinent etiam vt cathecumini āte. xx. dies baptiſmi ad purgationē exorciſmi veniant in qbus diſcant Credo in deū. In ſcḋa die bebent docere laicos vt fugiant idololatriā, et oia mortalia criminar ⁊ qḋ ſibi nolūt fieri, aliis ne faciāt, vt fidē rectam teneant: et hoc facto, ad alium locum pergant.

c ¶ Ignaros. ar. ꝯ illos q̄ ſtatim ſuſpendūt ſimplices ſacerdotes: vt. xxxviij. di. ſedulo. et ca. qñ. Itē ar. ꝓ illo q̄ cōſecutus eſt prebendā duʒ finxit ſe ſciolū. i. ſimulatorē ſcientie.

d ¶ Dies. paſche.

e ¶ Purgationē. non tñ ſtatim purgant vitia: ſʒ ſunt ſigna future purgationis. j. de cōſe. diſt. iiij. ſicut.

f ¶ Alia die. j. e. q. iij. cōtra inter cetera. in fi. vbi d̄r ꝙ tm̄ per vnā diē morabitur i qualibet baſilica. ſed dic ꝙ vno die erit cū ſacerdote, altero cū populo.

[Right margin note: Ad idē. xxv q. ij. in gallia = rū magis eſt monendo ꝙ cōminando. ⁊c. xlv. diſ. lʒ. j. ⁊. ij. ⁊. xliij. diſt. comeſſationes. xxvij. q. j. de viduis. Archi.]

Quia Hec eſt quarta pars. q. in qua dicit ⁊ ꝓbat ꝙ laici non debēt accipere oblationes de altaribus vel crucib⁹ que deferunt ſacerdotib⁹ ratione officij, cum laici pro ſe vix orare poſſint. Jo. de fan.

¶ Caſus. Laici in ciuitate Romana auferebāt oblatiōes de altarib⁹, ⁊ comedebant: quare Damaſus papa queſiuit a Hieronymo quid de his deberet fieri. Et reſpondet ꝙ debent excōmunicari, vt ceteri metu terreantur: quia cū non orent ꝓ populo, oblationes populi comedere nō debent.

a ¶ Comedere. Hic habes decias appellari: nō ſolū ipſa iura, ſed etiā ipſos ꝓuēt⁹: ⁊ ꝙ etiā ꝓuēt⁹ nō poſſunt cōcedi laicꝭ. Arg. cōtra ex. ne prela. vices ſuas. c. vlt. Sꝫ dic vt dr. j. q. iij. ſi quis obiecerit. ꝙ ad tēp⁹ poteſt decima laicis ↄcedi nō tñ in perpetuum.

Sanctorum. ¶ Caſus. Calixt⁹ papa dīs in hoc. c. ꝓhibet. ſ. ne laici de altari alicui⁹ eccleſie oblationes auferant: ⁊ vt eccleſie a laicis nō incaſtellentur, vel in ſeruitutem redigantur.

b ¶ Oblationes. Laici ergo poſſūt cogi ad oblatiōes. xvj. q. j. ſtatuim⁹. ſicut ad decimas ⁊ primitias. xvj. q. j. reuertimini.

c ¶ Et ſub diſtrictione. de hoc dic: vt. lxiij. diſt. ſalonitane.

d ¶ Incaſtellari. vt inde fiant ꝓpugnacula.

Hanc conſuetudinē. ¶ Caſus. Damaſus ꝓhibet in hoc ca. ne Romani auferāt oblationes de altaribus et comedāt: ſed ſolū ſacerdotibus relinquant, q̄ quotidie ꝓ nobis orāt. ⁊ hoc probat exēplo veteris teſtamenti, vbi ſolū ſacerdotib⁹ ꝑmittebatur panes ꝓpoſitionis comedere. Si q̄s vero cōtra conſtitutū. ccc. patrū Niceni concilij venerit, anathematis vinculo

j. reg. xxj. c.

eleemoſynas et oblatiōes accipiunt qua fronte preſumūt laicis oblationes quas xp̄iani ꝓ peccatꝭ ſuis offerūt, vel ipſi comedere[a]: vel alijs ↄcedere: cum ipſi non debeāt ex officio ſuo ꝓ populo orare? Ob hoc papa glorioſe mittere te oportet illos p̄ſumptores in excōicationē perpetuā: vt ⁊ ceteri metū habeant, ⁊ amplius hec in eccleſia non fiant.

Item Calixtus papa.

¶ Minime auferant a laicis oblationes altaribus vel crucibus facte.

Sanctorꝫ patrū canonibus conſona ſanciētes, oblationes[b] de ſacratiſſimo et reuerēdiſſimo altari beati Petri, ⁊ ſaluatoris, et ſancte marie rotūde, aut alijs eccleſiarū altaribus ſiue crucibus a laicis auferri penitus interdicimus: et ſub diſtrictione[c] anathematis prohibemus: et eccleſias a laicis incaſtellari[d], aut in ſeruitutē redigi, authoritate ap̄lica prohibemus.

Item Damaſus papa.

¶ Eccl'iaꝝ oblatiōes ſub laicoꝝ dominio nō detineātur.

Hanc ↄſuetudinē q̄ contra ſanctā eccleſiam catholicā augeri videt, oīno interdicim⁹, vt nullo mō vnq̄ꝫ vllo tēpore oblatiōes q̄ intra ſanctā eccleſiā offerunt, ſub dñio laicorū detineant: ſed tm̄mō ſacerdotibus q̄ quotidie dño ſeruire vident, illis ſolis liceat comedere[e] ⁊ bibere: quia in veteri teſtamēto prohibuit dñs panes ſctōs comedere filijs Iſrl', niſi tm̄modo Aaron[f] ⁊ filijs eius: qui panes longe erāt ab iſtis panib⁹ qui nunc in ſancta eccl'is offerūtur: q2 illi ſub vmbra legis erant: q̄ vero modo ſub grā ſunt ſpūſſancti toto mūdo euāgelio coruſcāte, lucidiores eſſe vident. Qua fronte aut q̄ ↄſciētia oblationes vultꝭ accipere, q̄ vix valetꝭ ꝓ vobis, nedū ꝓ alijs deo preces offerre? q2 prauū eſt, ⁊ cōtra dñicū preceptū: ⁊ detrimētū aīe ſue infert q̄ illō agere conat qō ei nulla ratione cōceditur. Quia oīb⁹ ſanctꝭ patrib⁹ noſtriſq̄ꝫ priorib⁹ placuit hāc ſanctionē fieri: ⁊ nos ſimiliter in eiſdē perſiſtere volum⁹, vt null⁹ audeat irritū facere hoc qō ↄſtitutū eſt, ſi in perpetua dānatiōe noluerit perſiſtere. Si q̄s vero ↄtra hāc regulā noſtrā, ⁊ cōtra regulā ſctōꝝ. ccc. patrū q̄ in Niceno cōcilio hoc cōſtituerūt: temerari⁹ preſumptor fuerit, et vlteri⁹ oblationes de ſacris eccleſijs auferre molit⁹ fuerit: ſub anathematꝭ vinculo ſit colligat⁹ ⁊ ↄdēnatus. Reſpōderūt omēs. Fiat, fiat. Premiſſis authoritatibus eccleſie cum oīb⁹ reb⁹ ſuis ad epiſcopi ordinationē ꝑtinere monſtrant: et tā eccleſie q̄ꝫ oblatiōes vel facultates earū a laicorū diſpoſitione ꝓbātur eſſe immunes.

¶ Queſtio.ij.

Sed cū[g] i epōrūꝫ ꝑtāte facultates eccleſie cōſtitute eſſe dicāt: ꝑtās diſpenſandi intelligēda eſt, nō diſtrahēdi vel dilapidādi. Unde in Agatenſi concilio legitur.

¶ Res eccleſie aliquo modo epīs alienare nō licet.

Aſellas vel mācipiola

e ¶ Comedere. Arg. ꝙ clerici cōcubinarij non debent comedere bona eccleſie. xxxij. diſt. preter hoc. Arg. contra. xxxij. diſt. ſi qui vero. ⁊. xxxj. diſt. omnino.

f ¶ Aaron. illi vero ſacerdotes ſemper comedebāt panē durū: q2 quolibet ſabbato ponebantur eis illi. xij. panes q̄ fuerūt dicti panes propoſitionis. Sꝫ nunq̄d de illo pane poterant paſcere familiam ſuā, vel etiaꝫ canes ſuos? Non, ſed tantū in neceſſitatibus poterāt, q2 tūc etiam alijs licebat comedere eos, vnde Dauid ⁊ Abimelech excuſant: vt. xxv. q. j. §. ſi ergo. ⁊ §. his ita reſpondetur. Panes ꝓpoſitionis.

¶ Premiſſis. ¶ Caſus. Infert Gratianus ex ſupradictꝭ ꝙ eccl'ie ⁊ oblationes et res eccleſie in epī poteſtate conſiſtunt.

Sed cū in epōrum. ¶ Hec q. diuiditur in. iiij. partes: in quarū prima ꝓbat ꝙ res eccl'ie nō ſunt alienāde niſi in caſib⁹ quos ponit. Secūda ibi, Perpetua. Tertia ibi: Epūs habeat. Quarta ibi: Si vero. Jo. d fā.

¶ Caſus. Hic intitulatur ſcda queſtio qua querit an epiſcopo liceat auferre, diſtrahere, vel dilapidare res eccl'ie. ⁊ certe dilapidare nō pōt: nec etiā alienare, niſi in caſibus cōceſſis a iure. ⁊ hoc ꝓbat per ſequētia cap.

g ¶ Sꝫ cū. queritur an liceat epō vſurpare res eccleſie. Hec queſtio nō habet dubitationem: quia conſtat ꝙ non poteſt vſurpare.

Aſellas. ¶ Caſ⁹. Hoc ca. diuidit in duas partes. In prima